

L'enunciat es refereix a 'la gallina, emetre repetidament la veu que li és pròpia', especialment quan ha fet l'ou (2, 25, 28), quan el fa (13, 130), quan l'ha de fer (73), quan pon (131, 152) o quan és lloca (82, 132). Tots els significants emanen d'un impuls onomatopèic, que ja era present en el llat. CACILLARE, que potser s'ha perpetuat en *esca[θ]ilar* 100, *esca[θ]inar* 108, *cassinar* 106.

Cloquejar té per base *fer cloc-cloc* 25, origen de *locar* (s. XVI, O. Pou), al qual s'ha afegit el suf. reiteratiu *-ejar* (< -IDIARE), cf. cast. *cloquear*; var. *cloquetxar* 132, 158, 159, 165, *cocletxar* 167, *claquejar* 180, amb canvi vocàlic, *coquejar* 64, 172, 178, modificat per *coc-coc*; *cocotar* 13, sobre la base de *cocot*. *Escatainar* (s. XIX) presenta les var. *escatanyar* 49, 54, per palatalització del grup [jn], el freqüentatiu *escatinyejar* 44, amb assimilació [ə] > [i], i els modificats per l'onomatopeia (-cas-) *escastinyar* 40 i *castinyar* 40; *escadainar* 10, per canvi de dental, com *escadenar* 86, *escadinar* 98, *escarinar* 93; *escatanejar* 51, per addició del suf. *-ejar*, var. ant. de *-ejar*; *escainar*, var. reduïda, amb la intensiva *escainegar* 88; *escatarrainar* 83. *Escassinar*, per al *DECat*, podria haver rebut la influència de *assainar* del cavall (< HINNIRE). Cal notar algunes altres var. començades en *es-*: *escadecar* 127, *escanecar* 126, *escaquinar* 129, *escallinar* 109, *esca[θ]ilar* 100.

Caquejar es diversifica en les var.

cacallejar 4, *cacatejar* 7, *cacotejar* 8, *caquejar* 174; també *catascar* 41, 65, 96, *cadascar* 97.

Cacarejar (Ros, 1764) és una var. de l'ant. *cacareiar* 28, 99, esdevingut *cacarear* 47, 91, 93, 101, 104, 108, 150, 182, potser influït pel cast.; *cacareijar* 123, 133, 140, 141, 145, 149, amb segregació de iod; *cacarretjar* 175, amb la vibrant múltiple; *cacacaretxar* 131, amb ensordiment apitxat; *cagaretxar* 157, potser per atracció de *cagar*; *cacoretjar* 154 i *cocoretjar* 163, per variació vocàlica; *cacaraquejar* 119, *escacarejar* 85, amb addició de prefix, i *escarejar* 58, amb reducció sil·làbica; *cacarillar* 183. Notem a continuació les formes amb *cas-*: *cascarejar/cascaretjar* 15, amb les var. *cascarear* 86, *cascareijar* 107, 110, 111, 113, 114, 117, 120, 121, 135, amb segregació de iod, *cascaiejar* 55, *cascallejar* 95, *cascallejar* 11, 105; *cascajar* 9, amb reducció vocàlica.

Cal afegir encara noms genèrics, com *cantar* (< CANTARE, que va conviure amb CANO sense que aquell tingués un matis iteratiu o intensiu [DELL] i que pot ser una extensió del cantar aplicat al gall) i *cridar* 48, des de 'fer crits', estès als animals (< llat. vg. *CRITARE, cl. QUIRITARE, potser amb complicitat onomatopèica). I l'italianisme de l'alg. *crocar* 85 (< *crocchiare*).

Geogràficament, *cantar* i *escatainar* ocupen el cat. central i una var. d'aquest, *escainar*, el men. i mall., aquí convivint amb *cloquejar*, que també trobem en alguns parlars tarragonins i val., on predomina *cacarejar* que puja cap al nord-occ. (*cascarejar*) i que podria procedir del cast. de Múrcia i la Manxa (cf. *ALeCMan*, mapa 77) o potser de l'arag. (*Andolz*); aleshores *cloquejar* constitueix un supervivent. *Escassinar* és afí a l'arag., *caquejar* se centra en el ross. i *esca[θ]ilar* podria ser una relíquia del llat. CACILLARE. El mot més antigament documentat és *cloquejar*.

Són mots normatius *escainar*, *escatainar* i *cloquejar*, des del *DOrt*, 1917.

